

Complexnummer: 526278

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Rinia-State

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

526279, 526280, 526281, 526282

Woonplaats

Oudemirdum

Gemeente

De Fryske Marren

Provincie

Friesland

Hoofdadres van hoofdobject

Star Numanwei 7, 8567 JX Oudemirdum

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex: (Numanwei 7, Oudemirdum) COMPLEX HISTORISCHE BUITENPLAATS RINIASTATE (Gemeente Caasterlân-Sleat).

Markant en ten aanzien van het open omringende land iets verhoogd gelegen compacte historische buitenplaats Riniastate, genaamd naar een bewoonster uit de tweede helft van de 19de eeuw, mevrouw Rinia van Nauta, in 1843 aangelegd voor de weduwe Drieling (vermeld op het bestek van het ontwerp voor het huis); verondersteld kan worden dat de buitenplaats in 1843 nog niet de naam Riniastate droeg. Het hoofdgebouw, landhuis Riniastate, werd in 1843 in neoclassicistische stijl ontworpen door de architect Thomas Romein (1811-1881) en geldt als een der weinige van zijn hand bewaard gebleven landhuizen. Het huis is ongeveer op het hoogste punt van de flauwe heuvel gesitueerd en neemt door de openheid van de voorzijde van deze heuvel een dominante plaats in de aanleg in, die wordt versterkt door de neoclassicistische ornamentale kwaliteit die het huis aan deze (voor)zijde heeft meegekregen. Aan weerszijden en aan de achterzijde wordt het huis als het ware omarmd door een parkbos in landschapsstijl, dat niet alleen een meerwaarde als 'arcadische stoffering' van dit landhuis heeft, maar dat op zichzelf een grote tuinarchitectonische kwaliteit vertegenwoordigt. Aangenomen kan worden dat deze aanleg tegelijkertijd met de bouw van het huis tot stand is gekomen. Deze parkaanleg vertoont karakteristieken - ruim curvende diep in het terrein uitgesneden wandelpaden door besloten groen, een ovale voormalige nutstuin, een aanleg van een manege door een cirkelpatroon van eiken, en een opzet die, met uitzondering van de voorzijde, naar de buitenwereld is afgesloten - die kenmerkend is voor de hand van de bekende Friese tuin- en landschapsarchitect Lucas Pieters Roodbaard. De parkaanleg is ook ten aanzien van het assortiment (eik, beuk en onderbegroeiing van

hulst) gaaf bewaard gebleven. Over de volle breedte van de ovale voormalige nutstuin een moestuinmuur uit de aanlegperiode. Pal achter het huis een dienstwoning annex stal, gedeeltelijk later gebouwd, maar vermoedelijk deels uit de aanlegperiode van de buitenplaats.

Het complex historische buitenplaats Riniastate bestaat uit de volgende samenstellende onderdelen: 1. HOOFDGEBOUW VAN HET COMPLEX RINIASTATE LANDHUIS RINIASTATE; 2. HISTORISCHE PARKAANLEG VAN RINIASTATE; 3. VOORMALIGE DIENSTWONING ANNEX STAL OP RINIASTATE; 4. MOESTUINMUUR

De omgrenzing van het complex alsmede de complexonderdelen staan op de bij de bescherming behorende kaart aangegeven.

Waardering

Het complex historische buitenplaats Riniastate is in cultuurhistorisch opzicht van algemeen belang:

- vanwege de markante visuele waarde die de buitenplaats ten aanzien van het omringende landschap vertegenwoordigt;
- vanwege de gaafheid en hoge architectonische kwaliteit van het huis en de parkaanleg;
- als zeldzaam voorbeeld van een buitenplaats uit de eerste helft van de 19de eeuw, waarvan de belangrijkste onderdelen (huis, park en moestuinmuur) uit de aanlegperiode dateren en bewaard zijn gebleven;
- vanwege de ouderdom en hoge ensemblewaarden van de onderdelen en van het complex.

Monumentnummer*: 526279

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 27 mei 2003
Kadaster deel/nr: 10908/41

Monumentnaam**

Rinia-State

Complexnummer

526278

Complexnaam

Rinia-State

Woonplaats*

Oudemirdum

Gemeente*

De Fryske Marren

Provincie*

Friesland

Straat*

Star Numanwei

Nr*

7

Toev.*

Postcode*

8567 JX

Woonplaats*

Oudemirdum

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Balk

Sectie*

M

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

808

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving onderdeel 1: (Numanwei 7, Oudemirdum) HOOFDGEBOUW VAN HET COMPLEX RINIASTATE LANDHUIS RINIASTATE.

Witgepleisterd hoofdgebouw in neo-classicistische stijl, in 1843 ontworpen door de Leeuwarder architect Thomas Romein en in hetzelfde jaar gebouwd voor de eigenaresse, de weduwe Drieling. Het huis is één der weinige bewaard gebleven ontwerpen voor landhuizen van Thomas Romein (1811-1881); het ontwerp wordt bewaard in het Fries Museum. Het huis is gesitueerd op de top van een flauwe helling en neemt ook hierdoor een dominante positie in in de historische parkaanleg. Het huis is tegelijkertijd met de historische parkaanleg geconcipeerd en vormt hiermee een eenheid. Het huis is geplaatst op een smalle plint en bestaat uit een verhoogd smal blokvormig middenstuk onder flauw zadeldak (twee vierkante schoorstenen met kappen tegen de nokeinden; een luidbel, bedienbaar vanuit de keuken, centraal op het dak) met twee bredere blokvormige zijstukken onder afgeplatte schilddaken; de daken zijn gedekt met Friese geglazuurde golfpannen. Het middenstuk heeft een tympaanbekroning (met half rond venster met spaakroeden aan de voor- en achterzijde) waarvan de onderzijde de kroonlijst vormt van de verdiepingsgevel van het middenstuk, dat terzijde door Dorische pilasters wordt beëindigd. De kroonlijst (met tandlijst) gaat langs de twee zijden van het middenstuk om en vormt hier tevens de goot van het zadeldak. Ook de de voor- en zijgevels van de middenstukken worden door een kroonlijst met tandlijst afgesloten waarin eveneens de goten zijn opgenomen. Ter hoogte van het middenstuk vormt deze kroonlijst de beëindiging van de driezijdig uitgebouwde

gevelpartij ter plekke (tuinkamer). De kroonlijst is hier het onderstuk van de ballustrade van het balkon op de verdieping van het middenstuk. Een geraffineerd detail is de uitvoering van het fries van het hoofdgelast waar het tympanon van het middenstuk aan de voorzijde op rust. Dit fries zwenkt naar beneden boogvormig iets uit. Optisch geeft dit de indruk dat de gevel van de verdieping van het middenstuk boogvormig iets naar binnen zwenkt. Dit verleent het huis aan deze zijde niet alleen een extra perspectiefwaarde, tevens wordt hiermee een ruimtelijke relatie met het omringende park gelegd. De afwerking van het fries is een antwoord op het glooiende profiel van de helling waar het midden op staat en op de twee boogvormig uitzwenkende bosculissen van het park terzijde van het huis. In de verhoogde zijgevels van het middenstuk een rond glas in loodvenster met Davidster in rood en geel, als uitdrukking van de Joodse afkomst van de opdrachtgever van het huis. In het beganegronds driezijdig uitgebouwd middenstuk drie halfronde naar de grond doorlopende vensters met levensboom (palmet en voluten) in de halfronde bovenlichten. In de halfronde bovenlichten van de vensters van de zijstukken (voor- en zijgevels) een identiek levensboom-motief. Het centrale venster van de uitbouw is als dubbele terrasdeur uitgevoerd met ornamentele zuilvormige deurnaald. Deze drie vensters in de uitbouw vertonen paneelvakken met centraal discussmotief aan de onderzijde. De vensters van het middenstuk en de zijstukken zijn aan de voor- en zijkanten van halfronde persiennes voorzien. Verdieping middenstuk: centraal een dubbele zesruits balkondeur (ornamentele deurnaald) met persiennes met aan weerszijden een enkel hoog drierruitsvenster met enkele persienne. Voorzijde middenstukken een openslaand zesruitsvenster centraal gelegen in een iets terugliggend omlijst gevelveld. In de kap van de middenstukken zowel aan de voor- als zijkanten centraal een naar binnengebouwde dakkapel met openslaande vierruitsvensters (deze dakkapellen zijn ten dele later aangebracht). Rechter zijgevel: centraal een hoge slanke entree-deur met paneelvakken en half rond bovenlicht, voorafgegaan door een bordestrap van twee treden, met aan weerszijden een venster als aan de voorzijden van de middenstukken. Linker zijgevel is identiek aan de rechter zijgevel; centraal echter een dubbele terrasdeur als aan de voorzijde van het middenstuk. Achtergevel: het middenstuk vertoont beganegronds en op de verdieping drie zesruitschuifvensters. Op de tweede verdieping drie openslaande vierruitsvensters. De achtergevel van het linker middenstuk bestaat uit twee traveeën met links een vierruits openslaand venster en rechts een deurpartij als aan de rechter zijgevel, maar dan met een rechte overkapping. Onder deur en venster een keldervenster deels onder het maaiveld, achter diefijzers, voorafgegaan door een schuin aflopend roosterwerk, gevat in een hard stenen omlijsting. In de kap twee halfronde glas-in-lood vensters. In de achtergevel van het rechter zijstuk beganegronds en op de verdieping twee vensternissen. Aan de rechterzijde een pomp met ijzeren hengsel. Inwendig: het huis kent grotendeels zijn oorspronkelijke indeling uit de bouwtijd. Aan de voorzijde kent het huis twee en aan de achterzijde drie verdiepingen. De vensters beganegronds hebben nog alle de binnenluiken met paneelvakken. In de zwikken van de rondboogvensters waaivormige ornamentstukken. In de hal en gang grenzend aan de hoofdentree aan de rechter zijgevel rijk bewerkte Italiaanse ornamenttegels als vloertegels. Oorspronkelijk waren de deuren houtgekleurd. Bij de restauratie van het huis in de jaren '90 van de 20ste eeuw werd de huidige kleurstelling aangebracht. Centraal aan de achterzijde van het huis het trappenhuis met eenvoudige bordestrap. In de tuinkamer een 19de-eeuwse schouw; in de eetzaal, die over de lengte van de linker gevel is gelegen, eveneens een 19de-eeuwse schouw met houten ornamentele schoorsteenboezem met spiegel. In de keuken deels nog oorspronkelijke betegeling met witjes en pomp met koperen hengsel. Op de verdieping in de kamer centraal aan de voorzijde schoorsteenmantel met floretmotieven in stuc.

Waardering

Het hoofdgebouw van het complex Riniastate landhuis Riniastate is in cultuurhistorisch opzicht van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de schoonheid;
- vanwege de gaafheid;
- als relatief zeldzaam bewaard gebleven voorbeeld van een ontwerp voor een landhuis van de bekende Friese architect Thomas Romein;
- vanwege de centrale ligging in de historische parkaanleg en de ornamentele waarde die het hierin vertegenwoordigt;
- vanwege de in de architectuur van het huis tot uitdrukking gebrachte relatie met de parkaanleg (fries middenstuk).

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

Monumentnummer*: 526280

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 27 mei 2003
Kadaster deel/nr: 10908/41

Monumentnaam**

Rinia-State

Complexnummer

526278

Complexnaam

Rinia-State

Woonplaats*

Oudemirdum

Gemeente*

De Fryske Marren

Provincie*

Friesland

Straat*

Star Numanwei

Nr*

7

Toev.*

Postcode*

8567 JX

Woonplaats*

Oudemirdum

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Balk

Sectie*

M

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

808

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving onderdeel 2: (Numanwei 7, Oudemirdum) HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG VAN RINIASTATE.

Omstreeks 1843 tot stand gekomen historische parkaanleg (zichtbaar op Topografische en Militaire kaart uit 1855), in relatie met het toendertijd gebouwde hoofdgebouw landhuis Riniastate geconcipieerd. De aanleg bestaat uit een patroon van in curven verlopende verdiepte wandelpaden door een parkbos met eik, beuk en hulst als onderbegroeiing (oorspronkelijke assortiment opvallend goed bewaard), die zowel gezien het effect wat deze padenaanleg sorteert (eindeloos dwalen zonder precies te weten waar de wandeling naar toe leidt) als de stijl van aanleg grote overeenkomsten vertoont met de wijze van aanleg van de Friese tuinarchitect Lucas Pieters Roodbaard. De wandeling biedt geen doorzichten naar buiten, met uitzondering aan de westzijde, waar de wandeling bij het meer open gedeelte aan de westzijde van het huis uitmondt. Aan de zuidzijde de ovaalvormige nutstuin, omlijst door een wandeling, eveneens een motief dat Roodbaard toepaste. Even ten noordoosten van het huis een cirkelvormige plantage van eiken, die een ronde manege omsluiten. Ook dit motief komt meer in Roodbaards parken voor (Fogelsanghstate). Aan de zuidwestzijde van het huis vertoont de aanleg een meer open structuur met solitairen. Oude ansichten geven een beeld van de oorspronkelijke inrichting aan de westzijde (cirkelvormige paden en solitairen) waar in de jaren '90 van de 20ste eeuw een aanleg in meer historiserende trant tot stand is gekomen. De hoofdentree van het park lag aan de zuidzijde (als entree bewaard; entreepijlers met hek recent gebouwd, geen onderdeel van de bescherming). Omstreeks 1970 werd de huidige oprijweg in landschappelijke trant aangelegd, die

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

de parkweide aan de noordzijde in een curve afsluit. De aanleg van deze weg alsmede de hekpijlers met het toegangshek vallen buiten de bescherming

Waardering

De historische tuin- en parkaanleg van Riniastate is in cultuurhistorisch opzicht van algemeen belang:

- vanwege gaafheid, zowel wat de aanleg als het oorspronkelijke assortiment betreft;
- vanwege de hoge kwaliteit van de landschappelijke aanleg;
- vanwege de ensemblewaarde;
- vanwege de historisch-visuele relatie met het huis;
- als gaaf bewaard voorbeeld van een landschapspark dat tesamen met het hoofdgebouw is geconcipeerd.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 526281

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 27 mei 2003
Kadaster deel/nr: 10908/41

Complexnummer

526278

Complexnaam

Rinia-State

*Woonplaats**

Oudemirdum

*Gemeente**

De Fryske Marren

*Provincie**

Friesland

*Straat**

Star Numanwei

*Nr**

7

*Toev.**

*Postcode**

8567 JX

*Woonplaats**

Oudemirdum

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Balk

*Sectie**

M

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

808

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving onderdeel 3: (Numanwei 7, Oudemirdum) VOORMALIGE DIENSTWONING ANNEX STAL OP RINIASTATE.

Pal aan de achterzijde van het huis gelegen bakstenen dienstwoning op rechthoekige grondslag, die aan de noordzijde haaks overgaat in een stal, eveneens opgetrokken in baksteen op een rechthoekige grondslag, overkapt door een zadeldak met Friese golfpannen gedekt (aangebracht in de jaren '90 van de 20ste eeuw en van elders afkomstig). Het stalgedeelte is later opgetrokken, vermoedelijk rond 1900 (nog niet zichtbaar op de kadastrale kaart uit 1887). De dienstwoning dateert waarschijnlijk in oorsprong uit de tijd van de bouw van het hoofdhuis en aanleg van de parkaanleg (1843). In het laatste decennium van de 20ste eeuw werd het dak van het stalgebouw ca. een halve meter verhoogd en werd aan de achterzijde op de verdieping een rondboogvenster met hooiluik aangebracht. Toen werden ook in de naar het hoofdhuis gerichte gevel de huidige entree-deur en aan de korte zuidgevel de dubbele meerruitsdeur aangebracht. Achter de rechterzijde van laatstgenoemde gevel de opkamer (openslaand tweeruitsvenster met smal tweeruits bovenlicht) met eronder gelegen kelder (keldervenster). Op de verdieping een dubbel vierruitsvenster. In de naar het hoofdhuis gerichte gevel enkele meerruitsvensters. In de oostgevel (stal) centraal de staldeur met zesruits bovenlicht met aan weerszijden een hooggelegen zesruitsvenster. Aan de oostgevel van de dienstwoning een recente aanbouw die buiten de bescherming valt.

Waardering

De voormalige dienstwoning annex stal op Riniastate is in cultuurhistorisch opzicht van algemeen belang:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als historisch en functioneel onderdeel van het complex;
- vanwege de ouderdom.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Monumentnummer*: 526282

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 27 mei 2003
Kadaster deel/nr: 10908/41

Complexnummer

526278

Complexnaam

Rinia-State

*Woonplaats**

Oudemirdum

*Gemeente**

De Fryske Marren

*Provincie**

Friesland

*Straat**

Star Numanwei

*Nr**

7

*Toev.**

*Postcode**

8567 JX

*Woonplaats**

Oudemirdum

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Balk

*Sectie**

M

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

808

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving onderdeel 4: (Numanwei 7, Oudemirdum) MOESTUINMUUR OP RINIASTATE.

Moestuinmuur in rode en gele baksteen, afgesloten door een ezelsrug met aan de zuidzijde schuin naar de grond toe doorlopende steunberen aan de uiteinden. Aan de zuidzijde is de muur in rechthoekige verdiepte velden verdeeld. De muur, die werd gebouwd omstreeks 1843, is haaks in het ovale veld ten zuiden van het huis gesitueerd, tegen de hier aangrenzende thans niet meer aanwezige moestuin en boomgaard.

Waardering

De moestuinmuur op Riniastate is in cultuurhistorisch opzicht van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de gaafheid;
- vanwege de functionele vormgeving.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registregegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument